
Klima- og Miljødepartementet

Natur- og friluftslivseksjonen

E-post: postmottak@kld.dep.no

Telefon: 22 24 57 11

Adresse: P.B. 8013 Dep, 0030 Oslo

Besøksadresse: Kongens gate 20, 0153 Oslo

Onsdag 24. oktober 2024

Vår ref.: KJ

Deres ref.: 24/2524

Hørings svar – forslag til endringer i markaloven

NORSKOG viser til forslag til endringer i markaloven, og inngir med dette sitt høringssvar.

NORSKOG

NORSKOG er en medlemsorganisasjon for aktive skogeiere. Vi arbeider med næringspolitikk og skogfaglig rådgivning. Tømmeromsetning og skogkultur går gjennom datterselskapet NORTØMMER. NORSKOG arbeider næringspolitisk for å oppnå gode rammebetingelser for et aktivt og dynamisk skogbruk. Våre viktigste næringspolitiske arbeidsfelt er eiendomsrett, skatt, klima- og miljøpolitikk, samferdsel, næringsutvikling og industripolitikk. Markaloven berører både landbruk, eiendomsrett og reguleringer, som alle er innenfor de områder NORSKOG jobber med. NORSKOG har også direkte erfaring med eiendomsforvaltning innenfor markalovens virkeområde. NORSKOG inngir med dette sitt høringssvar.

Forslag til endringer i markaloven

Klima- og miljødepartementet mener det er behov for å klargjøre i markaloven hvilke tiltak som er omfattet av forbudet mot bygge- og anleggstiltak i § 5, og hvilke saksbehandlingsregler som gjelder for ulike typer tiltak. Videre er det behov for å presisere direkte i loven hvilke tiltak kommunale planer kan åpne for, slik at lovteksten blir mer i tråd med lovens forarbeider og forvaltningspraksis, og slik at loven blir lettere å forstå og å praktisere. Det er også behov for å klargjøre forholdet mellom gjeldende § 7 og § 14.

Endringene forventes derfor i svært liten grad å få praktiske konsekvenser for selve bruken av Marka. Departementet foreslår at landbruksunntaket i § 5 ikke videreføres i ny § 5. Hensikten bak det er bedre å gi uttrykk for gjeldende rett og hva som krever tillatelse etter loven og ikke. Bygge- og anleggstiltak i landbruket i dag er forbudt uten tillatelse etter markaloven. Bygge- og anleggstiltak skal ikke vurderes som dispensasjonssak, men som tiltak det kan gis tillatelse til etter en vesentlig enklere vurdering i ny § 14.

NORSKOG synes det er positivt at man søker å forenkle et lovverk som i dag fremstår til dels selvmotsigende og rotete.

Landbruket som virkeområde i loven

NORSKOG ser markaloven som en lov som primært skal hindre nedbygging og arealkonvertering. NORSKOG mener på et overordnet plan at landbruk i tråd med arealformålet LNF, ikke burde være omfattet av markaloven. Landbruket er i dag i all hovedsak regulert gjennom sektorlover, og markalovens ekstra søknadsplikt som bare skal påse at tiltaket er i tråd med arealformålet vil uansett bli fanget opp av gjeldende sektorlovverk. Å ha et eget sett med regler oppå disse reglene fremstår som rotete, og lite hensiktsmessig for jordbruk- og skogbruk. NORSKOG mener landbruk bør unntas slik energitiltak etter energiloven har fått unntak.

NORSKOG foreslår at landbruk tas ut av markalovens virkeområde, og at unntaket inntas i § 2 siste ledd, på samme måte som det i forslaget i dag unntas for tiltak nevnt i plan- og bygningsloven § 1-3 annet ledd eller som inngår i vedtak etter § 6-4 tredje ledd i samme lov.

NORSKOG mener derfor som et prinsipielt og prinsipalt standpunkt at landbruket bør tas ut av markalovens virkeområde.

I det følgende vil vi likevel kommentere nærmere departementets forslag til regulering av landbruksunntaket gitt at landbruket fortsatt skal være underlagt markalovens virkeområde.

Landbruksunntaket

Slik loven er i dag, fremstår landbruksunntaket som en uhensiktsmessig måte å regulere landbruk på. Arealene i markaloven skal i all hovedsak være regulert som LNF-areal. Det forutsettes at ordinært landbruk er i tråd med LNF.

Det følger også av høringsnotatet at «*Forbudet i markaloven § 5 første ledd omfatter bygge- og anleggstiltak. I proposisjonen er det flere steder, blant annet side 6 forutsatt at ordinær jord- og skogbruksvirksomhet ikke er omfattet av forbudet mot bygge- og anleggstiltak, jf. også at dette er omfattet av arealformålet i § 4. Dette er imidlertid ikke presisert i lovteksten.*»

I dag er rettstilstanden slik å forstå at landbruksunntak er unntatt fra forbudet om bygge- og anleggstiltak i marka. Det som fremstår noe rotete i dagens lov er imidlertid at selv om landbruket henter sitt unntak fra forbudet, medfører ikke det et unntak om søknadsplikt etter markalovens regler. Det fremstår også som en selvmotsigelse at landbruksunntaket finnes, da landbruk antas å være i samsvar med plan, og med det § 4 i loven.

Hva angår at landbrukstiltak krever søknad etter markaloven, fremgår blant annet av den felles henvendelse som KLD og LMD stilet til Justis- og beredskapsdepartementet i 2015. Her ba de lovavdelingen vurdere om landbruksunntaket er omfattet av loven, og hvilke saksbehandlingsregler som gjelder.

I sin uttalelse (JDLOV2015-7560) kom lovavdelingen til at landbrukstiltak er omfattet av markaloven, og er underlagt krav om søknad og tillatelse etter markaloven § 14. Og i høringsnotatet «*At bygge- og anleggstiltak i landbruket er omfattet av loven har senere også blitt lagt til grunn i forvaltningspraksis og anses nå som gjeldende rett.*»

Med bakgrunn i den slutningen mener NORSKOG prinsipielt at å ta ut landbruksunntaket fra § 5 slik departementet foreslår, er hensiktsmessig.

Dette forutsetter imidlertid at praksisen med godkjenning av landbrukstiltak etter en forenklet vurdering etter § 14 ikke må innsnevres eller avslås.

Det skaper usikkerhet når departementet på den ene siden uttaler at «*Etter departementets syn taler dette for at § 14 annet ledd medfører en noe mer konkret vurdering enn å bare kontrollerer at tiltaket er i tråd med plan*»

Dersom dette er en faktavurdering slik det legges frem i lovforslaget – det vil si at man bare skal ta stilling til om landbrukstiltaket har landbruksformål og er i samsvar med LNF, så er vår påstand at det ikke foreligger noe som skal eller kan vurderes konkret.

På den andre siden vurderer departementet imidlertid behandlingen etter § 14 til å være nettopp kun en vurdering av om landbrukstiltaket er i henhold til LNF.

«Departementet viser også til at Stortinget gjorde et eksplisitt unntak for landbrukstiltak i § 5. En følge av dette er at landbrukstiltak etter loven i dag ikke krever dispensasjon, men kun tillatelse etter den forenklete prosedyren som følger av markaloven § 14. På bakgrunn av den særstilling Stortinget har gitt landbrukstiltak i Marka, ser departementet ikke grunn til å endre gjeldende rett slik at landbrukstiltak må behandles som dispensasjonssak og etter en strengere vurdering.» og

«Departementet vektlegger at det fremstår rimelig klart at Stortinget uansett ønsket at bygge- og anleggstiltak i landbruket skulle behandles på en mer lempelig måte enn andre bygge- og anleggstiltak i marka.» i tillegg til de mer generelle uttalelsene i høringsnotatet hvor det fremgår blant annet på side 5 at

«Endringene forventes derfor i svært liten grad å få praktiske konsekvenser for selve bruken av Marka»

NORSKOG oppsummerer vurderingen til å kunne ut i at det som er foreslått i lov derfor KUN skal vurdere om landbrukstiltaket er i samsvar med arealformålet LNF.

Med tanke på paragraf 14 sin utforming på et generelt plan ønsker NORSKOG å peke på at ordlyden i tittelen «*kan*» også kan gi rom for tolkning om at «*kan*» ikke medfører «*må*».

NORSKOG antar at «*kan*» for den særskilte vurderingen for landbruket, ikke skal henspille på forvaltningens frie skjønn her. Det gir lite forutsigbarhet for landbruket, lavmargin næringer med et særskilt stort behov for forutsigbare rammevilkår. Når det også er et LNF-område hvor landbruksvirksomhet er i tråd med planen og hvor det etter plan- og bygningsloven er forbud mot å underinndele LNF-områder med rettslig bindende virkning jf pbl. § 11-7 nr. 5, fremstår det som klart at «*kan*» bør tolkes som «*skal*» gitt at vilkårene ellers er oppfylt.

NORSKOG oppfordrer departementet til å klargjøre hvorvidt et landbruksunntak etter §14, siste ledd, har rett på godkjenning når det oppfylder kravene – altså at tiltaket er i samsvar med plan. Vi antar det er slik det er ment, men ber om at det klargjøres.

Det er viktig for NORSKOG å presisere at den rettsstilstand som følger av dagens markalov, oppleves som holdbar. Selv om vi aller helst skulle sett at landbruket ble tatt helt ut av markalovens virkeområde, er det dersom landbruket består innenfor markas virkeområde, viktig for oss at man ikke innskrenker dagens rettsstilstand i negativ forstand for landbruket.

Det finnes for øvrig holdepunkter for at lovgiverviljen i sin tid var å unnta landbrukstiltak fra behandling etter markaloven helt, noe da også justis- og beredskapsdepartementet pekte på i sin tolkningsuttalelse i 2015. De konkluderte imidlertid i at retningen rundt dette ikke var entydig.

Vår påstand er at man like gjerne kan argumentere motsatt vei å si at dersom retningen ikke er eller var entydig, gir det lite å argumentere for å falle ned på den andre løsningen også. Dette er et selvstendig argument for å ta ut landbruk fra behandling etter markaloven, men også et argument for at verken lovendringene eller forvaltningspraksis må trekke i mer restriktiv retning. Skulle man derfor se en faktisk endring i forvaltningspraksis, bør det i så måte være i oppmykende retning.

Konklusjon:**Subsidiært støtter NORSKOG forslaget om å ta ut landbruksunntaket fra loven.****Motorferdsel:**

Departementet foreslår to alternative løsninger for motorferdsel i Marka:

- *Primært:* Markalovens regler om motorferdsel oppheves. Motorferdsellovens alminnelige regler gjelder dermed i stedet, med mindre departementet fastsetter særskilte regler i forskrift.
- *Alternativt:* Det klargjøres at motorferdselloven ikke gjelder i Marka, og at de særskilte reglene i markaloven gjelder i stedet. Det presiseres at forbudet mot motorferdsel ikke gjelder preparering av skiløyper og brøyting av skøytebaner og skøytetraseer på islagte vann, når dette foretas av kommuner, hjelpekorps, idrettslag, turlag, turistbedrifter eller lignende.

Ettersom det nå pågår lovarbeid med forslag til ny motorferdsellov som også inkluderer forskriften, mener NORSKOG at man får en nødvendig streng og hensiktsmessig regulering i ny motorferdsellov. NORSKOG kan derfor ikke se at det skal være et behov for egne regler for motorferdsel i Marka. Rent praktisk ser ikke NORSKOG for seg at det vil avstedkomme muligheter for videre tillatelser til motorferdsel etter markalovens regler om motorferdsel, bare strengere.

Når det kommer til forslaget om å ta ut markalovens egne regler om motorferdsel, foreslår departementet at det kan forskriftsfestes særskilte regler om motorferdsel på vei og i utmark, gjeldende for Marka. NORSKOG foreslår at adgangen til å forskriftsfeste særskilte regler for Marka heller legges som forskrift under motorferdselloven.

NORSKOG er opptatt av at landbrukets behov for nødvendig motorisert ferdsel i utmark er forutsigbart.

Konklusjon: NORSKOG støtter departementets primære forslag om å ta ut markalovens regler om motorferdsel.

Vennlig hilsen,

Kristine Jacobsen

Jurist og næringspolitisk rådgiver
NORSKOG

